Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm – B. No: 2021/11222 (4.11.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAŞVURU NUMARASI: 2021/11222

Karar Tarihi: 4/11/2026

(Heyet, raportör, başvurucu ve vekil adları ile emsal başvuru adları derlemeye alınmamıştır.)

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kiracı tarafından işletilen akaryakıt istasyonuna uygulanan ve kiralanan taşınmazın tahliyesi sonrasında da devam eden mühürlemenin mahkeme kararı gereğince kaldırılması üzerine taşınmazın maliki tarafından açılan tam yargı davasında maddi tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/3/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

A. Başvuru Konusu Uyuşmazlığın Arka Planı

5. Ankara ili, Polatlı ilçesinde yer alan ve üzerinde akaryakıt istasyonu bulunan taşınmaz başvurucular murisi tarafından kiracı bir petrol şirketine (Şirket) 15/11/2011 tarihinde kiralanmıştır.

6. Kira sözleşmesinin süresi sona ermeden önce 11/4/2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesi ile 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 20. maddesine sekizinci fıkra eklenmiştir. Anılan düzenlemede kaçakçılık fiillerinin tespiti hâlinde tesiste lisansa tabi tüm faaliyetlerin geçici olarak durdurulabileceği ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmeyeceği belirtilmiştir. Bunun yanında lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmeyeceği de hüküm altına alınmıştır.

7. Başvurucular murisi 22/4/2013 tarihinde noter kanalıyla kiracı Şirkete ihtarname göndermiştir. İhtarnamede 6455 sayılı Kanun ile yapılan mevzuat değişikliklerinin maliklere ciddi külfetler yüklediği belirtilmiş, taşınmazın mevzuata ve sözleşmeye uygun kullanılmaması sebebiyle tahliye edilmesi talep edilmiştir.

8. Ayrıca yine aynı tarihte başvurucular murisi tarafından Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna (EPDK) iki ayrı başvuruda bulunulmuştur. Birinci başvuruda 5015 sayılı Kanun'un 20. maddesine eklenen sekizinci fıkra düzenlemesine dikkat çekilerek kiracının eylemleri nedeniyle mağduriyet yaşama ihtimali olduğu ifade edilmiş ve kiracı Şirket hakkında kaçakçılık fiili nedeniyle tutulan bir tutanak bulunup bulunmadığı sorulmuştur.

EPDK'nın 7/5/2013 tarihli cevap yazısında akaryakıt kaçakçılığına ilişkin işlemlerin Cumhuriyet Savcılıklarınca takip edildiği, bilgi taleplerinin bu nedenle Cumhuriyet Savcılıklarına iletilmesi gerektiği belirtilmiştir. İkinci başvuruda ise kiracı Şirket tarafından lisans başvurusu sırasında sunulan bazı belgelerin onaylı suretleri talep edilmiştir. EPDK'nın 6/5/2013 tarihli cevap yazısında söz konusu bilgi ve belgelerin başvurucular murisine ait olmaması sebebiyle verilemeyeceği açıklanmıştır.

9. Başvurucular murisi tarafından 31/5/2013 tarihinde EPDK'ya yeniden bir yazı gönderilmiştir. Bu yazıda kiracı Şirkete gönderilen ihtarname ile kira sözleşmesinin feshedildiği ve taşınmazın tahliyesinin talep edildiği bildirilmiştir. Aynı yazıda mevzuat değişiklikleri nedeniyle kiracı Şirketin eylemlerinden sorumlu olmamak adına bayilik lisansı alan kiracı Şirket hakkında kira sözleşmesinin feshi nedeniyle gerekli idari tedbirlerin uygulanması talep edilmiştir. EPDK'nın 13/6/2013 tarihli cevap yazısında kira sözleşmesinin feshedilmiş olmasının ilgili mevzuat hükmü uyarınca lisansın iptali için yeterli olmadığı, kiracı Şirket için düzenlenmiş olan işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptali hâlinde konunun yeniden değerlendirileceği belirtilmiştir.

10. Diğer yandan 22/4/2013 tarihinde noter kanalıyla gönderilen ihtarname üzerine kiralanan taşınmazın tahliye edilmemesi nedeniyle başvurucular murisi tarafından kiracı Şirkete karşı 8/7/2013 tarihinde tahliye davası açılmıştır. Polatlı Sulh Hukuk Mahkemesinin 18/2/2014 tarihli kararıyla taşınmazdan kiracı Şirketin tahliyesine karar verilmiştir. Bu karar üzerine Polatlı 1. İcra Müdürlüğü vasıtasıyla taşınmaz tahliye edilerek 3/7/2014 tarihinde başvurucular murisine teslim edilmiştir.

11. Söz konusu tahliye davasında karar verilmeden önce 18/7/2013 tarihinde kiracı Şirketin menşei belli olmayan akaryakıt bulundurması sebebiyle taşınmazda olan akaryakıt istasyonu mühürlenmiştir. Başvurucular, murislerinin bu hususu tahliye davasında yapılan yazışmalar ile öğrendiğini beyan etmiştir.

12. Sulh Hukuk Mahkemesinin tahliye kararı akabinde başvurucular murisi tarafından Polatlı Belediyesine 9/7/2014 tarihinde yapılan başvuruda, kiralanan taşınmazın mahkeme kararıyla tahliyesine hükmedilmesi üzerine 3/7/2014 tarihinde tahliye edildiği belirtilerek Şirket adına düzenlenen işyeri açma ve çalıştırma ruhsatının iptal edilmesi talep edilmiştir. Polatlı Belediyesinin cevap yazısında bu hususta yetkinin Ankara Büyükşehir Belediyesine (Büyükşehir Belediyesi) ait olduğu ve bu nedenle yazının Büyükşehir Belediyesine gönderildiği bildirilmiştir. Başvurucular murisi tarafından 23/7/2014 tarihinde aynı taleple Büyükşehir Belediyesine başvuruda bulunulmuş ve bilgi talep edilmiştir. Büyükşehir Belediyesinin 16/9/2014 tarihli cevap yazısında Şirketin akaryakıt istasyonundan tahliye edilmiş olması sebebiyle işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptal edilerek teslim alınmasının mümkün olmadığı, tesis yerinin yeni bir işleticiye verilmesi durumunda işyeri açma ve çalışma ruhsatı talebinin değerlendirileceği belirtilmiştir.

13. Bununla birlikte başvurucular murisi 9/7/2014 tarihinde EPDK'ya yeni bir başvuru daha yapmıştır. Başvuruda mahkeme kararıyla taşınmazdan lisans sahibi Şirketin tahliyesine hükmedildiği ve sonrasında taşınmazın icra yoluyla 3/7/2014 tarihinde tahliye edildiği belirtilerek Şirkete ait lisansın iptal edilmesi talep edilmiştir. EPDK'nın 22/8/2014 tarihli cevap yazısında taşınmazın kullanım yetkisine ve kira ilişkisine dair hususların lisansın sona ermesi ve iptaline ilişkin nedenler içinde yer almadığı belirtilmiştir.

14. 28/7/2014 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun'un 89. maddesi ile 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinin (11) numaralı fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Başvurucular murisi tarafından bu değişiklik üzerine EPDK'ya 6/11/2014 tarihinde yeni bir başvuru yapılmıştır. Başvuruda mevzuatta yapılan değişiklikler sonrasında EPDK tarafından belirlenen seviyede ulusal

marker içeren akaryakıtın kaçakçılık kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilerek taşınmazdan tahliye edilmiş olan Şirketin eylemi nedeniyle 18/7/2013 tarihli denetimde akaryakıt istasyonuna uygulanan mühürlerin kaldırılması istenilmiştir. EPDK'nın 25/11/2014 tarihli cevap yazısında bahse konu denetim işlemine ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın veya mahkeme kararının kesinleşmesinin Kurumlarına bildirilmesi durumunda talebin gereğinin yapılacağı bildirilmiştir.

B. Mühürlerin Kaldırılması Talebinin Reddine İlişkin İşlemin İptali İçin Açılan Dava

15. Başvurucular murisi mühürlerin kaldırılması talebinin reddine dair 25/11/2014 tarihli EPDK işleminin iptali istemiyle dava açmıştır. Ankara 13. İdare Mahkemesi 16/9/2015 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Bu kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay Onüçüncü Dairesi 17/2/2016 tarihinde anılan kararın bozulmasına karar vermiştir. Bozma kararında;

i. Olayda, başvuruculara ait akaryakıt istasyonunda tespit edilen menşei belli olmayan akaryakıttan dolayı 5015 sayılı Kanun'un 20. maddesi uyarınca dava konusu geçici mühürleme işlemi uygulanmasının, menşei belli olmayan akaryakıtın 5607 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (11) numaralı fıkrası uyarınca kaçak akaryakıt olarak değerlendirilmesinden kaynaklandığına dikkat çekilmiştir.

ii. 5607 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (11) numaralı fıkrasında değişiklik yapılması ile kaçakçılık suçu fiilinin kapsamının, EPDK'nın belirlediği seviyenin altında ulusal marker içeren veya hiç içermeyen akaryakıt ile sınırlandığı belirtilmiştir.

iii. Menşei belli olmayan akaryakıt bulundurulmasının kaçakçılık fiili kapsamında değerlendirilemeyeceği, dolayısıyla 5015 sayılı Kanun'un 20. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca uygulanan mühürleme işleminin sebep unsurunun ortadan kalktığı değerlendirmesinde bulunulmuştur.

iv. Bu nedenlerle mühürlemenin kaldırılması istemiyle yapılan başvurunun, kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar veya mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra işlem yapılabileceği gerekçesiyle reddine dair dava konusu işlemde hukuka uygunluk, davanın reddi yolundaki mahkeme kararında hukuki isabet bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

16. Murislerinin 19/4/2015 tarihinde vefat etmesi sonrasında söz konusu taşınmazın maliki olan ve davayı takip hakkı kendisine geçen başvurucular, bozma kararı üzerine EPDK'ya 2/5/2016 tarihinde yeniden başvuruda bulunmuştur. Başvuruda davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararının Danıştay Onüçüncü Dairesi kararı ile bozulduğunu belirterek akaryakıt istasyonundaki mühürlerin kaldırılmasını talep etmiştir. EPDK 3/5/2016 tarihli cevap yazısında bahse konu denetim işlemine ilişkin kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararının kesinleşmesinin kurumlarına bildirilmesi durumunda talebin gereğinin yapılacağını başvuruculara bir kez daha bildirmiştir.

17. Danıştay Onüçüncü Dairesinin bozma kararı sonrasında taraflarca karar düzeltme isteminde bulunulmuş, 17/10/2016 tarihinde karar düzeltme isteminin reddine karar verilmiştir.

18. Başvurucular, karar düzeltme isteminin de reddedilmesi üzerine 25/11/2016 tarihinde EPDK'ya başvurarak mühürlerin kaldırılmasını yeniden talep etmiştir. EPDK bu talep üzerine mühürleme işlemine son verilmesi için Ankara İl Emniyetine ve İl Jandarma Komutanlığına 12/12/2016 tarihli yazıyı göndermiştir. 19/12/2016 tarihinde akaryakıt istasyonundaki mühürler kaldırılmıştır.

19. Öte yandan Danıştay Onüçüncü Dairesinin bozma kararı ve karar düzeltme isteminin reddi kararları sonrasında Ankara 13. İdare Mahkemesince bozma kararına uyularak

16/12/2016 tarihinde dava konusu işlemin iptaline hükmedilmiştir. Bu karar kanun yolu incelemelerinden geçerek kesinleşmiştir.

C. Başvuruya Konu Tam Yargı Davası

20. Başvurucular iptal kararının kesinleşmesi sonrasında tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde mühürlemenin devam ettiği süreçte akaryakıt istasyonunun kiraya verilememesi sebebiyle maddi kayıp yaşadıklarını belirten başvurucular, bunun yanında aynı süreçte istasyonun kapalı kalması sebebiyle tank ve pompaların, idari binanın ve istasyon zemininin zarar gördüğünü açıklamıştır. Akaryakıt istasyonunun EPDK tarafından usul ve yasaya aykırı olarak mühürlenmesi, mühürlemenin 19/12/2016 tarihine kadar devam etmesi sebepleriyle uğradıkları zararlara karşılık şimdilik 100.000 TL maddi tazminatın taraflarına ödenmesini talep etmiştir.

21. Ankara 9. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 19/3/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde;

i. İstasyonun mühürlü kalmasına neden olan şirketin Polatlı Sulh Hukuk Mahkemesince verilen karar uyarınca tahliyesinin gerçekleştirildiğine ve başvuruculaların mühürlerin kaldırılmasını istediği tarih ile davalı idarece mühürlerin kaldırıldığı tarih arasında başvuruculara ait taşınmazın kiracısının bulunmadığına dikkat çekilmiştir.

ii. Bahsi geçen taşınmazın kiraya verilip verilemeyeceğinin bilinmesinin mümkün olmadığı vurgulanarak başvurucular tarafından kesin olmayan, gerçekleşmemiş, muhtemel bir gelir kaybının tazmininin istenildiği belirtilmiştir.

iii. İstasyonun mühürlü kalmasının başvuruculaların istasyonda bulunan malzemeleri ve istasyon alanının bakımını yapmasını engellemediği, başvuruculaların alacağı tedbirlerle istasyonda bulunan malzemeler ile istasyon alanını koruyabileceği, dolayısıyla mahrum kalındığı öne sürülen maddi kayıpların idarenin işlemi dışında birtakım dış etkenlere bağlı olduğu değerlendirmesinde bulunulmuştur.

iv. Akaryakıt istasyonunun mühürlü kaldığı süre boyunca kiralanacağının varsayıma dayalı olduğu, bu nedenle somut olarak tespit edilip miktarı ortaya konulamayacak zararların tazmininin istenilemeyeceği gibi varsayıma dayalı olarak tazminata hükmedilemeyeceği vurgulanarak muhtemel zarar niteliğinde olan maddi tazminat isteminin reddi gerektiği ifade edilmiştir.

22. Bu karara karşı yapılan istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesinin 27/1/2021 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

23. Nihai karar başvurucular vekiline 23/2/2021 tarihinde elektronik olarak tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

24. 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

2) Kurum: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

3) Kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,

...

21) (Ek: 25/1/2007-5576/1 md.; Değişik: 28/3/2013-6455/35 md.) Kaçak akaryakıt: 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümleri uyarınca kaçak olarak kabul edilen akaryakıtı,

...

27) Lisans: Bu Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilere piyasada faaliyet gösterebilmeleri için Kurul tarafından izin verildiğini gösterir belgeyi,

...

44) Ulusal marker: Akaryakıta rafineri çıkışında veya gümrük girişinde eklenecek katkıyı,

...

ifade eder."

25. 5015 sayılı Kanun'un "İdarî yaptırımlar" başlıklı 20. maddesinin olay tarihinde yürürlükte olan -11/4/2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesi ile eklenen- sekizinci fıkrası şöyledir:

"5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez."

26. 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinin -28/6/2014 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun'un 89. maddesi ile değişik- on birinci fıkrası şöyledir:

" (11) (Değişik: 18/6/2014-6545/89 md.) Ulusal marker uygulamasına tabi olup da, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun belirlediği seviyenin altında ulusal marker içeren veya hiç içermeyen akaryakıtı;

a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden,

b) Satışa arz eden veya satan,

c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan,

kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, marker içermeyen veya seviyesi geçersiz olan akaryakıtın kaçak olarak yurda sokulduğunun anlaşılması hâlinde, onuncu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmolunur."

27. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İptal ve tam yargı davaları" başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

2. Anayasa Mahkemesi Kararları

28. Anayasa Mahkemesinin 27/6/2024 tarihli ve E.2023/136, K.2024/127 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının itiraz konusu kuralın da yer aldığı (g) bendi şöyledir:

"g) (Ek:29/4/2021-7318/10 md.) Bu Kanuna göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile aynı maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin anılan Kanunun 367 nci maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ile birlikte durum, Kuruma da iletilir ve Kurum tarafından her türlü tesiste (rafineri hariç) lisansa tabi tüm faaliyetler geçici olarak durdurulur ve bu süre içerisinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. (Ek cümleler:27/12/2023-7491/48 md.) Kurum tarafından geçici durdurma işleminin kaldırılıp kaldırılmayacağı bu fıkrada yer verilen suçlarla sınırlı olmak üzere Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelerden temin edilecek bilgilere göre altı ayda bir değerlendirilir. Ancak kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesi üzerine ya da mahkûmiyet dışında bir hüküm veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi halinde kesinleşmesi beklenmeksizin Kuruma yargı merciince bildirilmesiyle veya sair suretlerle Kurumca ıttıla edilmesi durumunda geçici durdurma işlemi Kurum tarafından kaldırılır. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Bu bent kapsamında kalan fiillere ilişkin olarak verilen idari para cezaları ödenmediği müddetçe lisansa konu tesis için lisans verilmez. Bu bent kapsamındaki suçlara ilişkin vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez."

...

Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla vergi kaçakçılığı incelemesine tabi tutulan gerçek veya tüzel kişinin petrol piyasasına ilişkin faaliyetlerini icra ettiği tesiste faaliyette bulunmak isteyenlerin teşebbüs özgürlüğünün; petrol piyasasına ilişkin faaliyetin yapıldığı tesisin malikinin ise mülkiyet hakkının ölçüsüz şekilde sınırlandığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 13., 35. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

...

Kuralla, vergi incelemesinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesi suretiyle vergi kaybının ve suç işlenmesinin önlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Vergi kaybının ve suç işlenmesinin önlenmesinin Anayasa'nın 48. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sosyal amaçlar kapsamında değerlendirilebileceği açıktır. Bu itibarla kuralla teşebbüs özgürlüğüne müdahalede bulunulmasının anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sınırlamanın meşru bir amacının bulunması yeterli olmayıp ölçülü olması da gerekmektedir.

...

Hakkında vergi kaçakçılığı incelemesi yapılan işletmenin faaliyette bulunduğu tesiste inceleme sonuçlanıncaya kadar aynı tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmemesine yönelik tedbirin, vergi incelemesinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi suretiyle suç işlenmesi ile vergi kaybının önlenmesi amacına ulaşılması bakımından elverişli olmadığı söylenemez.

Söz konusu tedbirin vergi incelemesi yapılan tesiste ekonomik faaliyetlerin belli bir süreyle durmasına neden olacağından ağır bir sınırlama olduğu açıktır. Bununla beraber vergi

incelemesine konu edilen kaçakçılık suçlarının niteliği ve bu konuyla ilgili yapılacak incelemenin uzmanlık gerektiren teknik bir boyutu olduğu gözetildiğinde vergi kaybının ve suç işlenmesinin önlenmesi amacını daha hafif tedbirle gerçekleştirmenin mümkün olamayabileceği, bu sebeple dava konusu kuralda öngörülen tedbire başvurulmasının kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kaldığı değerlendirilmiştir.

Öte yandan sınırlamanın orantılı olup olmadığı da ortaya konulmalıdır. Kural uyarınca aynı tesiste başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmemesi tedbirinin vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar kategorik olarak devam etmesi öngörülmektedir. 5015 sayılı Kanun'da kuralla öngörülen tedbirin vergi incelemesi aşamasında gözden geçirilmesine imkân tanıyan bir düzenleme bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle vergi incelemesi aşamasında değişen şartlara göre anılan tedbirin devam etmesinin gerekli olup olmadığı yönünde yetkili makamlara bir değerlendirme yapma imkânı tanınmadığı gibi tedbire muhatap olan taraflara da tedbirin gözden geçirilmesi hususunda talepte bulunma hakkı sağlanmamaktadır.

Bu itibarla kuralın kişilere aşırı bir külfet yüklediği, kamu zararının önlenmesi yönündekindeki amaç ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasındaki makul dengenin bozulmasına neden olduğu anlaşılmaktadır (Benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2023/35, K.2023/163, 28/9/2023, §§ 25,26).

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

29. Anayasa Mahkemesinin 28/9/2023 tarihli ve E.2023/35, K.2023/163 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

İTİRAZLARIN KONUSU: 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 14/2/2019 tarihli ve 7164 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle değiştirilen 20. maddesinin ikinci fıkrasına 29/4/2021 tarihli ve 7318 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle eklenen (g) bendinin birinci cümlesinin "...ve Kurum tarafından her türlü tesiste (rafineri hariç) lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar geçici olarak durdurulur..." bölümünün Anayasa'nın 2., 13., 35., 36., 38., 48. ve 49. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talepleridir.

...

İtiraz konusu kural uyarınca faaliyetin geçici olarak durdurulması tedbirinin uygulanması için öncelikle kuralda belirtilen vergi kaçakçılığı suçlarının işlenip işlenmediğinin tespiti amacıyla lisansa tabi faaliyet gösterenlerin eylemlerinin incelemeye konu edilerek Vergi Denetim Kurulu müfettişlerince bu mükellefler hakkında rapor düzenlenmesi gerekmektedir. Daha sonra vergi müfettişlerince yapılan inceleme sonucunda bu fiillerin işlendiği yönünde rapor tanzim edilmesi durumunda düzenlenen raporun geçici faaliyet durdurma işlemi yapılmaksızın Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına intikal ettirilmesi ve rapor değerlendirme komisyonunun olumlu mütalaasından geçtikten sonra Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilerek suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir. Son aşamada lisansa tabi tüm faaliyetlerin geçici olarak durdurulması tedbirinin uygulanması amacıyla Vergi Denetim Kurulu tarafından EPDK'ya bildirimde bulunulması ve EPDK tarafından denetim yetkisine sahip kolluk birimleri aracılığıyla ilgili tesis mühürlenerek lisansa tabi tüm faaliyetlerin kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar durdurulacağı anlaşılmaktadır.

...

...

Faaliyetin geçici olarak durdurulması tedbiri teşebbüsün ekonomik geleceğini tehlikeye düşürdüğünden oldukça ağır bir sınırlamadır. Bu bağlamda daha hafif bir sınırlama aracının bulunup bulunmadığı önem taşımaktadır. Faaliyetin geçici olarak durdurulması yerine teminat göstererek faaliyetin devamına imkân tanınması da başvurulabilecek araçlardan biridir. Ancak tedbire konu faaliyet alanında çok kısa sürede oldukça yüksek tutarlarda vergi kaçakçılığının yapılabilmesinin mümkün olması karşısında teminat gösterme yükümlülüğünün meşru amaca ulaşılması bakımından faaliyetin geçici olarak durdurulması kadar etkili sonuç doğurmayabileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kanun koyucunun doğrudan faaliyetin geçici olarak durdurulmasını öngörmüş olmasının takdir yetkisi kapsamında kaldığı ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kanun dışı faaliyetin önlenmesi bakımından idarece yapılacak tespit üzerine faaliyetin geçici olarak durdurulması etkili bir araçtır. Söz konusu tedbir işleminin bir mahkeme tarafından uygulanması gerektiğine dair anayasal güvence bulunmamakla birlikte tedbirin yargısal bir tespit olmadan uygulanacak olması hatalı değerlendirmelerin yapılması ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Buna karşın tedbir işlemine karşı Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca idari yargı yoluna başvurulması ve açık bir hukuka aykırılığın bulunduğu hâllerde yargı mercilerince yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi mümkündür.

Diğer yandan faaliyetin geçici olarak durdurulmasına neden olan fiiller sebebiyle yapılacak ceza yargılamasının idari tedbir üzerindeki etkisi de orantılılık incelemesinde gözetilmelidir. Buna göre idarenin faaliyeti geçici olarak durdurma işlemi, Cumhuriyet Başsavcılığınca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar devam edecektir. 5015 sayılı Kanun'da tedbir işleminin değişen şartlara göre soruşturma ve kovuşturma aşamasında gözden geçirilmesine imkân tanıyan bir düzenleme bulunmadığı gibi kişi hakkında yürütülen ceza yargılamasında kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın veya beraat kararının verildiği ancak henüz kesinleşmediği döneme dair bir istisnanın da yer almadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kişi hakkında yürütülen ceza yargılamasında idarenin tespitinden farklı bir değerlendirme yapıldığı durumlarda kuralın idarenin tedbir işlemini sebep unsuru yönünden yeniden gözden geçirmesine imkân tanımadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu itibarla tedbir işleminin değişen şartlara göre soruşturma ve kovuşturma aşamasında gözden geçirilerek kaldırılmasına veya bu süre zarfında faaliyetin geçici olarak durdurulmasında daha hafif tedbirin uygulanmasına imkân tanımayan kuralın kişilere aşırı bir külfet yüklediği ve kamu zararının önlenmesi biçimindeki amaç ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasındaki makul dengenin bozulduğu, kuralın orantısız, dolayısıyla ölçüsüz bir sınırlamaya neden olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

30. Anayasa Mahkemesinin 22/5/2014 tarihli ve E.2014/17, K.2014/97 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

İTİRAZIN KONUSU : 4.12.2003 günlü, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 20. maddesine, 28.3.2013 günlü, 6455 sayılı Kanun'un 45. maddesiyle eklenen sekizinci fıkranın birinci cümlesinde yer alan ".kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar." ve ".bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez." ibarelerinin Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

...

Kanun'un itiraz konusu ibarelerin de yer aldığı 20. maddesi şöyledir:

...

(Ek fıkra: 28/3/2013-6455/45 md.) 5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez.

....

İtiraz konusu kural, idareye tesis edeceği geçici durdurma işleminin ne kadar süre ile geçerli olacağını göstermektedir. Buna göre, idarenin işletmeye ilişkin vereceği geçici durdurma işlemi, Cumhuriyet Başsavcılığınca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilinceye veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar devam edebilecektir. Başka bir ifadeyle kural, idarenin görev ve yetkisini belirlemekte olup idare mahkemelerinin görev ve yetkisine ilişkin herhangi bir belirleme ya da sınırlama içermemektedir. Söz konusu işleme karşı Anayasa'nın 125. maddesi gereğince idari yargı yolunun açık olduğu dikkate alındığında, kuralın idari yargının denetim yetkisini sınırladığından söz edilemez.

İtiraz konusu kuralın "Akaryakıt kaçakçılığı ile daha etkin mücadele için, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın veya mahkeme kararının kesinleşmesine kadar işletmenin faaliyetlerine devam etmemesi amacıyla Kurum tarafından tesisin faaliyetlerinin geçici olarak durdurulması ve lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için yeni lisans verilmemesi hükmü düzenlenmiştir." biçimindeki madde gerekçesinde de belirtildiği üzere kural, akaryakıt kaçakçılığıyla daha etkin mücadele için getirilmiş ve bu kapsamda idareye tanınan yetkileri belirlemiştir. Kuralda, idari yargı yolunu kapatan veya zorlaştıran bir hükme yer verilmediğinden hak arama hürriyetinin kısıtlandığından söz edilemez.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında, "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz." denilmektedir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan "suçsuzluk karinesi", hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin, adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır. Suçsuzluk karinesi uyarınca, bir kişinin suçlu olarak nitelendirilebilmesi ve hakkında ceza hukukunun alanına giren yaptırımların uygulanabilmesi, kesin hükümle mahkûm olmasına bağlıdır. Ancak suçsuzluk karinesi, kişileri peşinen suçlu ilan etmeden bazı tedbirlerin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir. Suçsuzluk karinesinin tanımı ve gerekleri anayasal sınırların ötesine geçecek şekilde genişletilerek soruşturma ve kovuşturma gibi süreçlere bağlı hukuki sonuçları işlevsiz kılacak şekilde yorumlanamaz.

Kaçakçılık fiilleri tespit edilen tesisler ve bu tesislerin sahipleri hakkında başlatılan soruşturma veya kovuşturmaya konu suçlar nedeniyle tedbirler öngörülmesi, kanun koyucunun bu kişileri peşinen "suçlu" kabul ettiği anlamına gelmez. Kaçakçılık fiillerinin tespiti hâlinde idarece tedbir mahiyetinde tesis edilecek mühürleme işleminin ne kadar süre ile devam edeceğini düzenleyen kural ilgililerin peşinen suçlu sayılması sonucunu doğurmaz.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 36., 38. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir."

3. Danıştay Kararları

31. Danıştay Dördüncü Dairesinin 19/12/2024 tarihli ve E.2024/2235, K.2024/7656 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Kira kaybı istemi yönünden;

Tam yargı davalarında, ancak idareye başvurulduğu veya davanın açıldığı tarih itibarıyla gerçekleşmiş zararların tazmini istenebileceği, gerçekleşmemiş muhtemel zararların tazminine hükmedilemeyeceği, davacı tarafından tazmini istenilen ve yoksun kalındığı öne sürülen kira gelirinin ise iş yerinin yıkımından sonraki döneme tekabül eden muhtemel zarar niteliğinde olduğu anlaşılmakla birlikte, kira gelirlerine yönelik talebe ilişkin olarak, davacı tarafından dava dosyasına sunulan belgeler incelenerek, kira kaybına ilişkin istemi muhtemel zarar kavramından çıkarıp, kesin olarak tazmin edilmesi gereken bir zarar olarak kabulüne imkan verecek ölçüde, sonradan düzenlenmesi mümkün olmayan ya da tanzim ve geçerlilik tarihlerine ilişkin verilerin banka ödeme dekontu, abonelik sözleşmeleri gibi belgelerle kesin olarak teyit edilebildiği bir kira sözleşmesi ibraz edilip edilmediğinin ve kira sözleşmesinin belirtilen özellikleri taşıyıp taşımadığının hukuki değerlendirmesi yapılarak karar verilmesi gerekirken, bu hususta yeterli ve hüküm kurmaya elverişli inceleme ve değerlendirme yapılmadan verilen kararda bu yönden de hukuka uyarlık bulunmamaktadır ..."

32. Danıştay Onuncu Dairesinin 18/4/2022 tarihli ve E.2019/180, K.2022/2143 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Tam yargı davalarının amacının, idarenin işlem ve eylemleri nedeniyle ilgililerin uğradığı gerçek zararların tazmini olduğu, gerçek zararın ise idari eylemin meydana gelmesi ya da işlemin uygulanmasıyla oluşan ve somut olarak tespit edilebilen zarar olduğu, tazminat hukukunda maddi zararın, kişilerin mal varlığında ortaya çıkan eksilme ya da elde edilmesi kesin olan gelirden yoksun kalma olarak tanımlandığı, Anayasanın 125. maddesine göre eylem ve işlemleri nedeniyle ortaya çıkan zararları tazminle yükümlü olan idarenin tazminat sorumluluğundan bahsedebilmek için, maddi zararın, gerçekleşmiş, kesin, somut delillerle ispatlanabilir, hukuken korunan bir kişisel hak veya menfaate yönelik ve belli bir kişiye ait olması, yine tazmini gereken maddi zararın hesaplanabilmesi için de tazmini istenilen zarar kalemlerinin değerini tespit etmeye yönelik tüm niteliklerinin, unsurlarının ve özelliklerinin tereddüde yer vermeyecek şekilde somut bilgi ve belgelerle ortaya konulmuş olması gerektiği, bunun dışında somut olarak ortaya konulamayan, ihtimale dayalı (varsayımsal) olarak oluştuğu ileri sürülen zararların ise bu kapsamda tazmini sorumluluğundan söz edilmesine olanak bulunmadığı tartışmasızdır.

Bu kapsamda yapılan değerlendirmede, bir taşınmazın kiralanabilirliği hususunun özel ilgi ve beklentilerle birlikte serbest piyasa koşullarında arz ve talep durumuna ve birçok değişkene göre belirlendiği dikkate alındığında, taşınmazın kiraya verilebilme kabiliyeti ve kira bedeli ile çevresinde inşa edilen üst geçit varlığı arasında doğrudan ispatlanabilir, kesin ve somut bir zarar ilişkisinin kurulmasının olanaklı olmadığı, dolayısıyla davacıya ait bağımsız bölümler için hükme esas alınan bilirkişi raporunda hesaplanmış olan 4.718,00 TL'lik kira kaybının, muhtemel zarar kapsamında kaldığı açık olup, bu hususa yönelik tazminat isteminin reddi gerekmektedir..."

33. Aynı Dairenin 21/4/2025 tarihli ve E.2021/5777, K.2025/2141 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Samsun 1. İdare Mahkemesinin 31/05/2019 tarih ve E:2018/119, K:2019/618 sayılı kararıyla; dava konusu Samsun İli, Samsun-Kavak Devlet Yolu Kürtün Katlı Kavşağı ve Bağlantı Yolları Yapım işi projesinin; trafik akışının düzenli bir şekilde sağlanması ve ulaşımın rahat ve verimli bir şekilde yürütülmesi için gerçekleştirildiği, yan yol projesinin yoğun trafiğin dağıtılarak akıcı hale getirilmesine ve toplumun bir ihtiyacının giderilmesine ilişkin olduğu, ancak davalı idare tarafından inşa edilen yolun nimetlerinden tüm toplum yararlanırken, davacı şirkete ait parselde değer kaybı meydana gelmesi nedeniyle davacının özel ve anormal bir zarara uğradığı, bu nedenle taşınmazda meydana gelen değer kaybının kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince davacı şirkete ödenmesi gerektiği, öte yandan; kira geliri açısından, davacının halihazırda uğramış olduğu bir kira geliri zararının bulunmadığı, beklenen ya da muhtemel zararların ise tazmin edilmesine olanak bulunmadığı, uğranıldığı öne sürülen ticari gelir kayıpları yönünden ise; davacının ticari gelirlerinde bir miktar düşüşün gerçekleştiği görülmüşse de, bu düşüşün ne kadarının kavşak yapımı nedeniyle oluştuğunun, ne kadarının diğer nedenlerle oluştuğunun objektif olarak kesin biçimde ortaya konulmasının mümkün olmaması ve bu iki unsurun da taşınmazda meydana gelen değer kaybının hesabında dikkate alınması nedeniyle, aynı sebeple iki ayrı tazminat ödenmesinin mükerrer ödeme anlamına geleceği de dikkate alındığında, bu zararlar yönünden davanın reddi ile mülkiyeti davacıya ait olan taşınmazda ve taşınmaz üzerinde bulunan yapıda meydana gelen değer kaybı karşılığı olan 515.364,78 TL'nin, 130.000,00 TL'lik kısmının idareye başvuru tarihi olan 26/12/2017 tarihinden, 385.364,78 TL'lik kısmının ise, miktar artırım dilekçesinin davalı idareye tebliğ tarihi olan 15/05/2019 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: Samsun Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesince; İdare Mahkemesince verilen kararın usul ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle taraflarca yapılan istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

...

Temyizen incelenen karar, hükmedilen maddi tazminat miktarına işletilecek yasal faizin başlangıç tarihi dışındaki kısımlar yönünden usul ve hukuka uygun olup, dilekçelerde ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bu yönlerden bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir... ''

34. Danıştay Onüçüncü Dairesinin 26/12/2018 tarihli ve E.2012/416, K.2018/4452 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup, idari eylem ve işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya eksiklik şeklinde tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hâllerinde gerçekleşir ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açar.

Öte yandan, İdarenin maddi tazminle yükümlü tutulması, ancak maddi bir zararın kesin olarak ortaya çıkmış, belirgin hâle gelmiş olması hâlinde mümkündür. Kişinin isteği dışında maddi varlığında meydana gelen kayıp ve eksikliklerle, çoğalma olanağından yoksunluk olarak tanımlanan maddi zarar, henüz kesin olarak ortaya çıkmamış, belirgin hâle gelmemiş somut bilgi ve belgelerle ortaya konulamamış ise, bu aşamada idarenin tazmin yükümlülüğüne gidilmesi mümkün değildir.

Uyuşmazlıkta, İdare Mahkemesi'nce, davacının uğramış olduğu maddi zararı ortaya koymak amacıyla yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen bilirkişi raporuyla, taşınmazın alt yapı durumu, kiralanabilirliği, getirebileceği kira değeri, taşınmazın ulaşım durumu, ticari sirkülasyonu, emsal kira değerleri, zarar tespitine artı ve eksi yönde etken veriler birlikte değerlendirilerek, söz konusu taşınmaza emsal nitelikteki işyeri kiralarının m²'sinin 50,00-TL olabileceği, tespit edilen güncel emsal kira bedelinin zarar tespiti istenen dönem başı olan 2008 yılı Ekim ayı Türkiye İstatistik Kurumu ÜFE değerine göre güncellendiğinde 42,40-TL/m² değerinin bulunduğu, 01/10/2008-01/05/2009 tarihleri arasındaki söz konusu dönemde anlaşmazlık konusu işyerinin aylık kira miktarının (225,35m² x 42,40 TL) 9.554,84-TL, davacının 2/3 hissesine düşen kira miktarının 6.369,90-TL olabileceğinin hesaplandığı, 7 aylık toplam zarar miktarının 44.589,30-TL olabileceğinin tespit edildiği görülmüş ve söz konusu tespit doğrultusunda belirtilen zararın tazminine karar verilmiş ise de, gayrimenkul kira vaadi sözleşmesinin imzalanmasından taşınmazın kiraya verilmesine kadar geçen 7 aylık süreye ilişkin kira gelirinin muhtemel zarar niteliğinde olduğu dikkate alındığında, henüz gerçekleşmemiş bir zararın tazmini yönünde hüküm içeren Mahkeme kararında hukukî isabet bulunmamaktadır..."

B. Uluslararası Hukuk

35. İlgili uluslararası hukuk için bkz. Net Tartı Sistemleri ve Kalıbrasyon Servis Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2019/16839, 11/1/2023, §§ 21-23.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

36. Anayasa Mahkemesinin 4/11/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

37. Başvurucular 5015 sayılı Kanun'daki değişiklikten hemen sonra yaşanabilecek mağduriyetleri önlemek adına kira sözleşmesini feshettiklerini, tahliye davası devam ederken akaryakıt istasyonunun mühürlendiğini, menşei belli olmayan akaryakıt bulundurma eyleminin mevzuat değişikliği ile suç olmaktan çıkarılmasına rağmen mühürlerin EPDK tarafından kaldırılmadığını belirtmiştir. Tam yargı davasında zararın hesaplanması için keşif ve bilirkişi incelemeleri yapılmadığını, akaryakıt istasyonundaki mühürlerin kaldırılmaması sebebiyle istasyonu tekrar kiraya vermedikleri gibi kendilerinin de kullanamadığını açıklamıştır. Bu süreçte istasyonun 1.251 gün mühürlü kaldığını, mühürleme işleminin iptaline hükmedilmesine rağmen sonrasında açılan tam yargı davasının reddedildiğini ve istinaf kararında yeterli gerekçe bulunmadığını ifade eden başvurucular belirtilen nedenlerle suç ve cezaların şahsiliği ilkesi, adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

38. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

39. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucular, mülkiyet hakkı dışında suç ve cezaların şahsiliği ilkesi ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ancak somut olayda başvurucuların asıl şikâyeti mühürlemenin kaldırılması talebinin reddine dair işlemin iptaline hükmedilmesine rağmen iptal davası sonrasında açılan tam yargı davasında bu işlemden kaynaklanan maddi tazminat talebinin

reddedilmesine yöneliktir. Bu nedenle başvurucuların bütün şikâyetleri mülkiyet hakkının ihlali iddiası kapsamında incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

40. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

41. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/1178, 5/11/2015, § 54). Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma beklentisi -kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun- Anayasa'yla korunan mülkiyet kavramı içinde değildir. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki Anayasa'nın 35. maddesi soyut bir temele dayalı olarak mülkiyete erişmeyi ve mülkiyeti edinmeyi değil mülkiyet hakkını güvence altına almaktadır. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir ekonomik değer veya icrası mümkün bir alacağı elde etmeye yönelik meşru bir beklenti Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2012/636, 15/4/2014, §§ 36, 37; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/13478, 25/7/2017, §§ 41, 53; (emsal başvuru), §§ 52-54). Meşru beklenti objektif temelden uzak olmayıp belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına ya da aynî menfaatle ilgili hukuki bir işleme dayanan yeterli derecede somut niteliktedir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28; (emsal başvuru), § 42).

42. Somut olayda başvurucuların maliki olduğu taşınmazda bulunan akaryakıt istasyonu kiracı Şirketin menşei belli olmayan akaryakıt bulundurma eylemi nedeniyle mühürlenmiştir. Başvurucular kiracı Şirketin taşınmazdan tahliye edilmesi ve söz konusu eylemin mevzuat değişikliği ile kaçakçılık suçu kapsamından çıkarılması sebepleriyle akaryakıt istasyonundaki mühürlerin kaldırılması talebiyle EPDK'ya başvurmuşlardır. Talebin reddi üzerine açılan idari davada dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

43. Başvurucular tarafından bireysel başvuruya konu edilen dava, iptal davasının kesinleşmesi sonrasında açılan tam yargı davasıdır. Bu tam yargı davasında idareye mühürlerin kaldırılması istemiyle yapılan başvurunun reddi işleminden kaynaklandığı ileri sürülen maddi zararların tazmini istenilmiştir.

44. Söz konusu davalar akaryakıt istasyonunun mühürlenmesi ve idareye mühürlemenin kaldırılması istemiyle yapılan başvuruya rağmen mühürlemenin kaldırılmamasından kaynaklanmaktadır. Mühürleme işlemine konu olan akaryakıt istasyonunun başvurucular açısından mülk teşkil ettiği kuşkusuzdur.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

45. Malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Anayasa’nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği hatırlatılmalıdır (Anayasa'nın 35. maddesinin yapısı ve içerdiği üç kural ile ilgili olarak bkz. (emsal başvuru), §§ 55-58).

46. Başvuruculaın mülkiyetindeki taşınmazda bulunan akaryakıt istasyonunun mühürlenmesinin Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülkiyet hakkına müdahale oluşturduğunu belirtmek gerekir. Somut olayda petrol kaçakçılığını önlemek için gerçekleştirilen denetimler sonucunda uygulanan mühürleme işleminin kamu makamlarının kontrol ve düzenleme yetkisi kapsamında olduğu açıktır. Bu sebeple başvurunun mülkiyetin kullanımını düzenleme ve kontrole ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

47. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

48. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesi de gözönünde bulundurulmalı, dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahale kanuna dayanmalı, kamu yararı amacı taşımalı, ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılmalıdır ((emsal başvuru), § 62).

i. Kanunilik

49. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken, kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kuralların olmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55).

50. Somut olayda başvuruculara ait taşınmazda bulunan akaryakıt istasyonu kiracı olarak tesisi işleten Şirketin eylemi dolayısıyla 5015 sayılı Kanun'un 20. maddesinin sekizinci fıkrasına göre mühürlenmiş ve lisansa tabi tüm faaliyetleri geçici olarak durdurulmuştur. Bu kapsamda müdahalenin kanuni dayanağının olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

51. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılmasına imkân vermekte ve bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin şekilde korumaktadır. Kamu yararı kavramı, devlet organlarının takdir yetkisini beraberinde getiren bir kavram olup objektif bir tanıma elverişli olmayan bu ölçütün her somut olay temelinde ayrıca değerlendirilmesi gerekir (benzer yöndeki karar için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/6151, 21/4/2016, §§ 53, 56; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/1239, 20/3/2014, §§ 28, 29).

52. Başvuruculaın maliki olduğu akaryakıt istasyonu, kiracı olarak işleten Şirketin menşei belli olmayan akaryakıt bulundurması sebebiyle mühürlenmiştir. Kaçakçılık kapsamına giren fiillerin işlendiği tespit edilen tesislerde bu hususta yapılacak yargılamada verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar lisansa

tabi tüm faaliyetlerin geçici olarak durdurulmasının akaryakıt kaçakçılığı ile daha etkin mücadele amacı taşıdığını belirtmek gerekir. Bu bağlamda 5607 sayılı Kanunda yapılan değişiklik öncesinde anılan Kanun kapsamında kaçakçılık fiili olarak düzenlenen menşei belli olmayan akaryakıt bulundurma eylemi nedeniyle tesisin mühürlenmesi şeklinde gerçekleşen müdahalede kamu yararının bulunduğu kabul edilmelidir.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

53. Son olarak kamu makamlarınca başvurucuların mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyle gerçekleştirilmek istenen amaçla bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan araç arasında makul bir ölçülülük ilişkisinin olup olmadığı değerlendirilmelidir.

54. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşur. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif müdahaleyle ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade eder (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; (emsal başvuru), § 38).

55. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekir. Bu adil denge, başvurucunun aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Anayasa Mahkemesi; müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini ve diğer taraftan müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını da gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

56. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmez. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsar. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

57. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyuşmazlıklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için yargı mercilerinin kararlarında konuyla ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır, ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli şekilde değerlendirilerek karşılanmalıdır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

58. İlk olarak müdahalenin kamu yararı amacını gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı üzerinde durulmalıdır. Petrol piyasası faaliyetleri kapsamında yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan temin olunan petrolün doğrudan veya işlenerek güvenli ve ekonomik olarak rekabet ortamı içinde kullanıcılara sunumu ve kaçakçılık fiillerinin önlenmesi adına kamu

makamlarınca yönlendirme, gözetim ve denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi elzemdir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen denetim neticesinde başvuruculara ait olan ve kiracı Şirket tarafından işletilen akaryakıt istasyonu işlemin tesis edildiği tarihteki mevzuata göre kaçakçılık kapsamında olduğu tespit edilen fiil nedeniyle mühürlenmiştir. Mühürleme şeklinde ortaya çıkan müdahalenin akaryakıt kaçakçılığı ile etkin şekilde mücadele edilmesi amacına yönelik ve müdahalenin kamu yararı amacını gerçekleştirmeye elverişli olduğu noktasında şüphe yoktur.

59. İkinci olarak başvurucuların mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin gerekli olup olmadığı incelenmelidir. İşlemin tesis edildiği tarihte 5607 sayılı Kanun uyarınca kaçakçılık fiili olarak kabul edilen menşei belli olmayan akaryakıt bulundurma fiilinin işlenmesi sebebiyle akaryakıt istasyonunun mühürlenmesi akaryakıt kaçakçılığı ile etkin mücadele edilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle başvuruculaın maliki oldukları akaryakıt istasyonunun mühürlenmesi şeklinde ortaya çıkan müdahalenin gerekli olmadığı söylenemez.

60. Son olarak orantılılık yönünden değerlendirme yapılacaktır. Somut olayda başvuruculara ait taşınmazda bulunan akaryakıt istasyonu kiracı Şirket tarafından işletilmekte iken mühürlenmiştir. Başvurucular murisi mühürlemeden önce noter kanalıyla kiracı Şirkete ihtarname göndermiş ve taşınmazın tahliye edilmesini talep etmiştir. Taşınmazın tahliye edilmemesi üzerine Sulh Hukuk Mahkemesinde tahliye davası açılmıştır. Bu dava devam etmekte iken kiracı Şirketin menşei bilinmeyen akaryakıt bulundurduğu tespiti üzerine akaryakıt istasyonu mühürlenmiştir. Bu tarihten sonra mahkeme kararı ile kiracı Şirketin taşınmazdan tahliyesine karar verilmişse de mühürler EPDK tarafından kaldırılmamıştır.

61. 5607 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ile EPDK tarafından belirlenen seviyede ulusal marker içeren akaryakıtın kaçakçılık kapsamından çıkarılması üzerine başvurucular murisi tarafından EPDK'ya yeni bir başvuruda bulunmuş ancak bu talep reddedilmiştir. Talebin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan dava başvurucular lehine sonuçlanmıştır. Bu işlemin iptal edilmesine, mühürlemenin kaldırılmasına dair gerekçe 5607 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ile EPDK tarafından belirlenen seviyede ulusal marker içeren akaryakıtın kaçakçılık kapsamında değerlendirilemeyecek olmasıdır.

62. Bu noktada incelenmekte olan bireysel başvuruya konu edilen tam yargı davasının söz konusu iptal davası üzerine İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12. maddesi kapsamında açıldığını vurgulamak gerekir. Tam yargı davasında başvurucular tarafından mühürlemenin devam ettiği süreçte akaryakıt istasyonunun kiraya verilememesi ve istasyondaki tank ve pompaların, idari bina ve istasyon zemininin zarar görmesi, mühürlemenin 19/12/2016 tarihine kadar devam etmesi sebepleriyle 100.000 TL maddi tazminat talep edilmiştir. Tam yargı davasının lehe verilen iptal kararının kesinleşmesi üzerine açıldığı dikkate alındığında davanın konusunu mühürlemenin kaldırılması talebiyle idareye başvuru yapıldığı tarihle mühürlerin kaldırıldığı tarih arasında uğranıldığı ileri sürülen maddi zararların tazmini istemi oluşturmaktadır.

63. İdare Mahkemesi, öncelikle iptal edilen işlem nedeniyle idarenin hizmet kusuru bulunduğunu tespit etmiştir. Ancak belirtilen tarih aralığında kiracının tahliye edildiği ve yeni bir kiracının da olmadığını belirterek taşınmazın yeniden kiraya verilip verilemeyeceğinin bilinmesinin mümkün olmadığına dikkat çekmiştir. Söz konusu talebi muhtemel zarar olarak nitelendirmiştir. Bunun yanında tesiste bakım yapılamaması sebebiyle meydana geldiği iddia edilen zararın da başvuruculaın alabileceği tedbirlerle önlenebileceğini belirtmiştir. Başvuruculaın tesiste bakımsızlık nedeniyle meydana geldiğini iddia ettikleri zararlara ilişkin bireysel başvuru formunda bir şikâyetleri mevcut değildir. Bu nedenle başvuruculaın mühürlemenin kaldırılmaması sebebiyle taşınmazı

yeniden kiraya veremedikleri ve bu süreçte kendilerinin de kullanamadığına dair şikâyetleri yönünden inceleme gerçekleştirilecektir.

64. Başvurucular mühürlemenin devam ettiği dönemde akaryakıt istasyonunu kendilerinin de kullanamadığını belirtmiştir. Söz konusu tesisin ancak belirli şartları taşıyan lisans sahiplerince işletilebileceği açıktır. Başvurucular bu dönemde söz konusu tesisi ne şekilde kullanabileceklerini veya lisans yeterliliklerine sahip olduklarını başvuru formunda ortaya koymamıştır. Bu nedenle esas üzerinde durulması gereken iddia söz konusu dönemde taşınmazın kiraya verilememesi sebebiyle maddi kayba uğrandığıdır.

65. Mahkeme, dosya üzerinden yaptığı incelemede taşınmazın kiraya verilememesi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararı muhtemel zarar olarak nitelendirmiştir. Somut olarak tespit edilip miktarının ortaya konulamayacağını vurgulamıştır. Bu yorumun ilk bakışta Danıştay içtihatları ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ancak bu hususta tam yargı davasının açılmasına kadar yaşanan sürecin bir bütün olarak değerlendirilerek ele alınması gereklidir.

66. Başvuruculara maliki oldukları akaryakıt istasyonunun kiracı Şirketin fiili nedeniyle mühürlenmesine ilişkin 18/7/2013 tarihli işlemin hukuka aykırı olduğunu ortaya koyan bir yargı kararı söz konusu değildir. Ancak mevzuatta yapılan değişiklik sonrasında bu fiilin kaçakçılık kapsamından çıkarılması nedeniyle yapılan başvurunun EPDK tarafından reddine dair 25/11/2014 tarihli işlemin hukuka aykırı bulunarak iptaline karar verildiği açıktır. Nitekim bu iptal davası sonrasında açılan tam yargı davasında idarenin hizmet kusurunun bulunduğunun tespit edilmesinin nedeni de bu hususdur.

67. EPDK'ya yapılan başvurudan sonra akaryakıt istasyonundaki mühürleme 25 ay daha devam etmiştir. Söz konusu süreçte 5015 sayılı Kanun'un 20/8 maddesi gereğince tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler geçici olarak durdurulmuştur. Bunun yanında aynı dönemde anılan düzenleme uyarınca söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmesi mümkün değildir. İdare Mahkemesince tam yargı davasında bu durum gözardı edilerek kira kaybı nedeniyle maddi kayba uğranıldığı iddiası yönünden anılan dönemde eski kiracının tahliye edildiği ve yeni bir kiracının da olmadığı dikkate alınarak somut bir zararın bulunmadığı belirtilmiştir. Ancak mühürleme işleminin devam ettiği süreçte akaryakıt istasyonu için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmeyeceği, bu tesisin işletilemeyeceği ortadadır. Bu şartlar dâhilinde anılan dönemde işletilmesi mümkün olmayan akaryakıt istasyonu için yeni bir kiracının varlığının aranması ve zararın tazmininin bu koşula bağlanması ağır bir ispat yükünün başvuruculara yüklenmesi anlamına gelmiştir.

68. Bunun yanında başvurucular, dava dilekçesinde maliki oldukları akaryakıt istasyonunun mühürlü kalması sebebiyle uğradıkları zararların keşif ve bilirkişi incelemesi yapılarak hesaplanmasını talep etmiştir. Mahkemece başvuruculara uğradıklarını ileri sürdükleri maddi zararların etkin bir şekilde araştırılması için keşif ve bilirkişi incelemesi de yapılmamıştır.

69. Anılan süreçte bu tesisin mühürlü olmaması durumunda kiralanabilirliğine dair bir inceleme yaptırılmadan iddia edilen zararların muhtemel zarar niteliğinde olduğuna ilişkin olarak verilen İdare Mahkemesi kararında ilgili ve yeterli gerekçe bulunmadığı, başvuruculara mülkiyet hakkının korunması için gerekli usuli güvencelerin somut olayda sağlanmadığı anlaşılmıştır. Akaryakıt istasyonunun mühürlenmesi şeklinde mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kamu yararı amacıyla karşılaştırıldığında başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı külfet yüklediği, başvuruculara mülkiyet hakkının korunması ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengeyi bozduğu ve sonuç olarak ölçülü olmadığı kanaatine varılmıştır.

70. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

71. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

72. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

73. Öte yandan ihlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucuların tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 9. İdare Mahkemesine (E.2019/697, K.2020/697) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 55.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 55.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 4/11/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.